

การวิจัยบังคับกฎหมายเกี่ยวกับการประกันภัยสินค้าทางทะเล

นายมนู รักวัฒนศิริกุล

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2537

ISBN 974-584-596-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I16995440

**Problems of the Application of Law Concerning
Marine Cargo Insurance**

Mr. Manu Rakwattanasirikul

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws**

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1997

ISBN 974-584-596-5

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

มนู รัทวัฒนศิริกุล : การใช้บังคับกฎหมายเกี่ยวกับการประกันภัยสินค้าทางทะเล (PROBLEMS OF THE APPLICATION OF LAW CONCERNING MARINE CARGO INSURANCE) อ.ที่ปรึกษา : ผศ. ธิตินันท์ เชื้อบุญชัย และอาจารย์สิทธิโชค ศรีเจริญ , 277 หน้า . ISBN 974 - 584 - 596 - 5

ในขณะที่ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายประกันภัยทางทะเลใช้บังคับกับสัญญาประกันภัยสินค้าทางทะเลนั้น ได้ก่อให้เกิดปัญหาในการใช้บังคับกฎหมายเกี่ยวกับการประกันภัยสินค้าทางทะเลหลายประการ จุดมุ่งหมายของการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ก็เพื่อวิเคราะห์ปัญหากฎหมายดังกล่าวซึ่งได้แก่ 1. ปัญหาว่าจะนำกฎหมายใดมาปรับใช้กับการประกันภัยสินค้าทางทะเล 2. ปัญหาการนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะประกันภัยทั่วไปมาปรับใช้กับการประกันภัยสินค้าทางทะเลและ 3. ปัญหาเรื่องข้อสัญญาให้ใช้กฎหมายประกันภัยทางทะเลของอังกฤษ

ผลการศึกษาพบว่าการใช้บังคับกฎหมายประกันภัยสินค้าทางทะเลในประเทศไทยนั้น ศาลได้นำหลักกฎหมายประกันภัยทางทะเลของอังกฤษและบทเบ็ดเสร็จทั่วไปในลักษณะประกันภัยและประกันวินาศภัยมาใช้บังคับในบางกรณี แต่ยังมีปัญหากรณีการนำบทเบ็ดเสร็จทั่วไปในลักษณะประกันภัยมาใช้ในเรื่องระยะเวลาที่ผู้เอาประกันภัยจะต้องมีส่วนได้เสียและกรณีวัตถุที่เอาประกันภัยได้รับความเสียหายก่อนการทำสัญญา และปัญหาเรื่องสถานะทางกฎหมายและผลบังคับของคำรับรอง และปัญหาความไม่แน่นอนของการใช้บังคับข้อสัญญาให้ใช้กฎหมายประกันภัยทางทะเลของอังกฤษ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าโดยการที่คู่สัญญาควรจะต้องตกลงเรื่องสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบของตนตามสัญญาประกันภัยสินค้าทางทะเลไว้อย่างแน่ชัด และเสนอแนะให้นำบทเบ็ดเสร็จทั่วไปในลักษณะประกันภัยและประกันวินาศภัยบางมาตรามาใช้บังคับด้วย รวมทั้งได้เสนอแนะให้มีการตีความบทบัญญัติในมาตรา 863 เรื่องระยะเวลาที่ผู้เอาประกันภัยจะต้องมีส่วนได้เสียให้สอดคล้องกับกฎหมายประกันภัยทางทะเลของอังกฤษ ส่วนการแก้ไขปัญหาระยะยาวนั้น ได้เสนอแนะให้มีการออกกฎหมายพิเศษเกี่ยวกับการประกันภัยทางทะเล โดยนำพระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906 ของอังกฤษ มาศึกษาประกอบการร่างกฎหมายดังกล่าว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา นิติศาสตร์
สาขาวิชา กฎหมายระหว่างประเทศ
ปีการศึกษา 2536

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม

C270286 : MAJOR LAW

KEY WORD:

PROBLEMS/APPLICATION / MARINE CARGO INSURANCE

MANU RAKWATTANASIRIKUL : PROBLEMS OF THE APPLICATION OF LAW
CONCERNING MARINE CARGO INSURANCE. THESIS ADVISOR : ASSO.

PROF. TITHIPHAN CHUERBOONCHAI, AND MR. SITTHICHOKE SRICHAROEN
277-PP. ISBN 974-584-596-5

At Present, Thailand does not have a specific law on marine insurance to be applicable to marine cargo insurance. Such an absence of a specific law inevitably raises many problems with respect to an application of law to marine cargo insurance. The purpose of this thesis is mainly to identify and analyze such problems namely 1) those as to which law is applicable to marine cargo insurance 2) those relating to an application of the Civil and Commercial Code on insurance to marine cargo insurance and 3) those with respect to the term in a contract applying the English law on marine insurance. The outcome of the studies reveals that the Thai courts generally apply English marine insurance law to the cases before them and also apply the Civil and Commercial Code on the general provisions on insurance and insurance against loss to certain cases. However, there remain certain problems with respect to the application of the general provisions on insurance to the period of time in which an assured must have interest and to the case where the insured objects have been damaged to before the conclusion of an insurance contract and to the legal status and consequences of the warranty as well as to the uncertainty of an application of a contract term applying the English law on marine insurance.

This present thesis purports to provide the short-term solutions to such problems by suggesting that the parties clearly agree upon their rights, obligations and liabilities in the contract of marine cargo insurance. This thesis also proposes to apply certain sections of the general provisions on insurance and insurance against loss to a contract of marine insurance. Likewise this thesis suggests that interpretation of section 863 of the Civil and Commercial Code on the period of time in which an assured must have interest should be in line with the English law on marine insurance. With respect to the long-term solutions, this thesis proposes that specific law on marine insurance must be promulgated based on the study of the English Marine Insurance Act 1906.

ภาควิชา นิติศาสตร์.....

สาขาวิชา กฎหมายระหว่างประเทศ.....

ปีการศึกษา 2536.....

ลายมือชื่อนิติกร.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความช่วยเหลือจากผู้มีพระคุณหลายท่าน ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านศาสตราจารย์บัญญัติ สุชีวะ ที่ได้กรุณาให้เกียรติอย่างสูงในการเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และให้ความเมตตาแก่ผู้เขียนเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์สิทธิโชค ศรีเจริญ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าควบคุมดูแลการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาจารย์สิทธิโชค ศรีเจริญ ซึ่งเป็นทั้งผู้บังคับบัญชาและอาจารย์ของผู้เขียน ที่ได้กรุณาให้ความเมตตาแก่ผู้เขียนในการอนุมัติให้ลาหยุดงานเป็นระยะเวลาอันนานเป็นพิเศษเพื่อเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของผู้เขียนในครั้งนี้ นอกจากนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งประกอบด้วย อาจารย์รัตนา ยิ่งไพบุลย์ และ อาจารย์ชยันติ ไกรกาญจน์ ที่ได้กรุณาอ่านร่างวิทยานิพนธ์ และสละเวลาอันมีค่ามาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และกราบขอบพระคุณ ท่านรองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ วัฒนวิไลกุล ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะและความช่วยเหลือในขั้นสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์

นอกจากนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุมพต สายสุนทร คุณชลิต เสวตกิตติรัตน์ คุณพรชัย จงสุขศรี คุณสุภาภรณ์ เลิศกมลเดช คุณชาติรี อรรถนันทน์ รวมตลอดจนเจ้าหน้าที่ห้องสมุด คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือผู้เขียนในการค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ อย่างดียิ่ง

อนึ่ง วิทยานิพนธ์ฉบับนี้คงไม่อาจสำเร็จลงได้หากผู้เขียนไม่ได้รับกำลังใจจาก "แม่" และ "พี่" ทุกคน รวมตลอดจนบรรดาเพื่อน ๆ ซึ่งมีได้เอ่ยนามในที่นี้ จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
- ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
- วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย.....	2
- สมมติฐานของการวิจัย.....	2
- ขอบเขตและวิธีการศึกษาวิจัย.....	3
- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	3
บทที่ 2 พัฒนาการของการประกันภัยทางทะเล.....	4
- วิวัฒนาการของการประกันภัยทางทะเล.....	4
- วิวัฒนาการของการประกันภัยทางทะเลสมัย โบราณ.....	4
- วิวัฒนาการของการประกันภัยทางทะเลสมัยใหม่.....	8
- พัฒนาการของการประกันภัยทางทะเลในประเทศต่างๆ.....	9
- การประกันภัยทางทะเลในประเทศอังกฤษ.....	9
- การแผ่ขยายตัวของ การประกันภัยทางทะเลใน ประเทศต่าง ๆ.....	13
- การทำให้เกิดเอกภาพในระบบการประกันภัยทาง ทะเล.....	13

สารบัญ (ต่อ)

		หน้า
บทที่ 3	ผลบังคับทางกฎหมายของสัญญาประกันภัยสินค้าทางทะเล	
	ในประเทศไทย	20
	- สาธารณคดีของสัญญาประกันภัยสินค้าทางทะเล	20
	- ลักษณะสำคัญของสัญญาประกันภัยสินค้าทางทะเล	20
	- การก่อให้เกิดสัญญาและความผูกพันแห่งสัญญา	36
	- กรณธรรม์ประกันภัยสินค้าทางทะเลในประเทศไทย	40
	- ลักษณะและประเภทของกรณธรรม์	42
	- ข้อคุ้มครองและข้อยกเว้นการคุ้มครอง	43
	- Institute Cargo Clauses (A)	43
	- Institute Cargo Clauses (B)	45
	- Institute Cargo Clauses (C)	46
	- แนวทางในการพิจารณาปัญหาการใช้บังคับกฎหมาย	
	ประกันภัยสินค้าทางทะเลในประเทศไทย	47
	- ปัญหาว่าจะนำกฎหมายใดมาปรับใช้กับการ	
	ประกันภัยสินค้าทางทะเล	47
	- การนำกฎหมายประกันภัยทางทะเลของ	
	อังกฤษมาใช้บังคับในฐานะที่เป็นหลัก	
	กฎหมายทั่วไป	74
	- การนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	
	ลักษณะประกันภัยทั่วไปมาปรับใช้กับการ	
	ประกันภัยสินค้าทางทะเล	83
	- ปัญหาการนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	
	ลักษณะประกันภัยทั่วไปมาปรับใช้กับการ	
	ประกันภัยสินค้าทางทะเล	87

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
- ปัญหาเรื่องส่วนได้เสีย	88
- ปัญหาว่าส่วนได้เสียจะต้องมีในเวลาใด	88
- ปัญหากรณีวัตถุที่เอาประกันภัยได้รับ ความเสียหายก่อนการทำสัญญาประกันภัย	95
- ปัญหาเรื่องคำรับรอง	100
- สถานะทางกฎหมายและผลบังคับของ คำรับรองตามกฎหมายไทย	100
- ปัญหาเรื่องข้อสัญญาให้ใช้กฎหมายประกันภัย ทางทะเลของอังกฤษ	111
บทที่ 4 แนวการวิเคราะห์สัญญาประกันภัยสินค้าทางทะเลตาม กฎหมายประกันภัยทางทะเลซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปอังกฤษ	118
วิเคราะห์หลักการสำคัญและสัญญาประกันภัยสินค้าทางทะเล	118
- ชนิดของส่วนได้เสียที่เอาประกันภัยได้	120
- ส่วนได้เสียที่เอาประกันภัยได้ในสัญญาประกันภัย สินค้าทางทะเล	126
- ใครบ้างที่มีส่วนได้เสียที่เอาประกันภัยได้	134
- เวลาที่ต้องมีส่วนได้เสีย	148
- การเปิดเผยข้อความจริงและการแถลงข้อความจริง .	156
- การเปิดเผยข้อความจริง	156
- ผู้มีหน้าที่เปิดเผยข้อความจริง	158
- สาระสำคัญของข้อความจริงที่ต้องเปิดเผย ..	163
- ข้อความจริงที่ไม่ต้องเปิดเผย	168
- ระยะเวลาที่ต้องเปิดเผยข้อความจริง	172
- ผลของการไม่เปิดเผยข้อความจริง	173

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
- การแถลงข้อความจริง	175
- สารสำคัญของแถลงข้อความจริง	176
- ระยะเวลาที่ต้องแถลงข้อความจริงและ ผลของการแถลงข้อความเท็จ	179
- คำรับรอง	180
- ความหมายและลักษณะของคำรับรอง	181
- ประเภทของคำรับรอง	183
- ผลของการผิดคำรับรอง	194
- การละสิทธิกรณีผิดคำรับรอง	195
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	198
บรรณานุกรม	214
ภาคผนวก	222
ภาคผนวก ก	223
ภาคผนวก ข	260
ประวัติผู้เขียน	277

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย